

Immenhof nu ook bezoekerscentrum

Ab Kuypers

Het heet al jaren slecht te gaan in de Nederlandse bijenhouderij. Steeds minder imkers, krimpende bijenweide, zich terugtrekkende overheid. De klaagzang is al vele malen gezongen. Toch zijn er lichtpuntjes. Bijvoorbeeld mensen die zich op vastberaden wijze inzetten voor of actief zijn in de imkerij. Zoals in Heumen, onder de rook van Nijmegen, waar Gonnie en Marcel Hallmans onlangs het bezoekerscentrum van hun imkerij officieel openen. Hoewel het allemaal ooit met bijen is begonnen en deze nog altijd de boventoon voeren, is het bedrijf gestaag uitgegroeid tot een uniek geheel. Tuin, plantenkwekerij, wijngaard, het hoort er allemaal bij. Voorlichting, rondleidingen en verkoop van producten, behalve de wijn: het gaat er hand in hand.

340

Misschien vertolken de woorden van de burgemeester die op 1 september 2001 het bezoekerscentrum opende, de heer F. Grienberger, nog wel het beste ook mijn verbazing. Het was immers met een gevoel van 'het zoveelste' van hetzelfde te gaan bezoeken, waarmee ik afreisde naar Heumen. Informeel en, zeg maar, privé sprak de burgemeester woorden als: 'Ik had dit niet verwacht. Ik dacht, het zal wel weer één of ander klein onderkomen zijn, zo één waarvan er dertien in een dozijn gaan', waarmee hij dezelfde verbazing uitsprak als welke mij overkwam.

We zien een grote nieuwbouw kas, met smaak ingericht naar eigen ontwerp. Ruim opgesteld een permanente tentoonstelling over de vele aspecten van het bijenhouden, het wijnmaken en natuurlijk ontbreken de planten niet. Ruimte om groepen van ruim honderd personen te kunnen ontvangen voor lezingen en cursussen, het ziet er prachtig en ruim uit. Het is hier dat ik, voorafgaande aan een rondleiding door de uitgestrekte tuinen, een gesprek heb met Gonnie en Marcel Hallmans. Met het duidelijk hoorbare gezoem van de bijen uit twee observatiekasten op de achtergrond wordt het een aangename ontmoeting. Met een pot verse koffie met koek op tafel en notitieblok in de aanslag, word ik ontspannen ingewijd in de ontwikkelingen van hun 'Immenhof'.

Honingproductie

De Immenhof is gevestigd op de boerderij, van oorsprong van de vader van Gonnie, die daar een melkveehouderij heeft gehad. Door oprukkende

bedrijventerreinen dreigde een onteigening van de grond. Dat was het moment voor Marcel en Gonnie, die inmiddels het woonhuis van de voormalige boerderij hadden betrokken, de grond op te waarden. Door er bijzondere tuinplanten te gaan telen en een tuin met veel bomen en struiken aan te leggen werd die meerwaarde bereikt. Maar begonnen is het allemaal met bijen. In eerste instantie richtte de imkerij zich vooral op de bestuiving. 'Dat heeft echter toch wel veel problemen opgeleverd,' aldus Marcel, 'er hebben zich hier in deze omgeving veel gevallen van spuutschade voorgedaan. Zelf heb ik daardoor ook veel volken verloren. Bestuivingswerk doe ik nu niet meer.' Met rond de honderd bijenvolken wordt er nu vooral honing gewonnen in de bossen van verschillende natuurgebieden op zeven verschillende standplaatsen. Zoals onder andere in het Reichswald in de buurt van Kleve (Duitsland). Daar staan de volken het jaarrond op een vaste plaats. Reizen met de volken gebeurt daarom alleen nog naar het koolzaad en de heide. De bijenvolken zijn gehuisvest in de voor Nederland onbekende Golz-kasten. Hierin worden de zogenaamde Kutsch Hochwabe als ramen gebruikt, welke in koudbouw in de kasten hangen. De Golz-kast is er eentje waarbij de honingkamer zich achter de broedkamer bevindt.

Marcel hierover: 'Eén van de voordelen is, dat ik hiermee niet met honingkamers hoeft te sjouwen. De ramen met honing kunnen eenvoudig worden afgenomen. Bovendien ontwikkelen de volken hierin grote broednesten. De honingopbrengst is dan ook aanmerkelijk hoger dan in de gangbare stapelkast.'

EKO

Zowel in de tuin, wijngaard als ook in de imkerij wordt er zonder chemische bestrijdingsmiddelen gewerkt. Niet voor niets heeft hij zich jaren geleden, samen met Jaap Kerkvliet in de commissie Honing van de VBBN, hard gemaakt voor het instellen van het EKO-keurmerk voor honing.

Geïmkerd wordt met de Buckfastbij, waarvoor Marcel een licentie heeft. 'Maar ras vind ik niet echt belangrijk, hoor'. Tevens wordt er op de Immenhof volop aan koninginnenteelt gedaan en is selectie op de bekende eigenschappen een must. Tijdens de jaarlijkse bijenmarkt van Veenendaal worden zowel koninginnen als volkjes verkocht, altijd met geteste moeren. Aan de vraag naar honing, zoals bij de Hallmans gifvrij gewonnen, kan Marcel amper voldoen. Met grote

regelmaat moet honing worden ingekocht bij imkers, die net als hijzelf gifvrij werken, om aan de vraag te kunnen voldoen. Steeds meer speciaalzaken gaan over op dit zuivere product. De klantenkring, waaronder de biologische winkels, breidt zich nog steeds uit. Met de volken in de natuurgebieden wordt voorjaar- en zomerhoning geoogst. Naast honing wordt er ook propolis gewonnen en verwerkt in zalven en tincturen. Andere bijenproducten worden geïmporteerd. Alles is natuurlijk in de winkel van de imkerij te koop.

Gegroeid

Vanuit de oorspronkelijk boerderij begonnen is het bedrijf langzaam maar zeker uitgroeid tot wat het nu is, en het einde is nog niet in zicht. Begonnen met de bijen kwam er de tuin en de kweek van tuinplanten bij. Vanzelf ontstond de vraag naar rondleidingen. Ook zijn Gonnie en Marcel enkele jaren geleden begonnen met een nu nog bescheiden wijngaard. 'Nu er druivenrassen worden geteeld, die resistent tegen ziekten zijn en in Nederland goed gedijen, is het ook voor ons aantrekkelijk hiermee aan de slag te gaan. We hebben nu al verschillende druivenrassen staan. Wij mengen deze niet na de oogst, zodat wij verschillende soorten wijn produceren. Elk met een eigen smaak. Vorig jaar hebben wij, eigenlijk voor de lol, eens meegedaan aan een landelijke keuring van Nederlandse wijnen. Onze wijn kwam daar op een vierde plaats. We zitten dus op de goede weg'. Overigens is de wijntak nog geen commerciële aangelegenheid. Wel is het mogelijk om de wijn te proeven tijdens een bezoek aan de Immenhof. 'Voorlopig is het vooral bedoeld als voorlichting van in Nederland geproduceerde wijn en het biologisch telen. We willen de mensen laten zien, dat hier best een goed product te maken is. Het is wel de bedoeling om de wijngaard uit te breiden. Maar er zitten wel veel 'wettelijke' haken en ogen aan om commercieel wijn te gaan produceren.'

Bijzonder

Behalve vanwege het biologische karakter, het werken met Buckfastbijen en de combinatie van imkerij, tuin en wijngaard, is de Immenhof op nog een manier bijzonder te noemen. Bij de werkzaamheden op het bedrijf kunnen Gonnie en Marcel rekenen op de hulp van enkele stagiaires. Het zijn leerlingen uit het bijzondere onderwijs die gedurende drie maanden meewerken op het bedrijf, zowel in de tuin bij onderhoud en aanleg alsook in de imkerij. 'Het zijn jongelui met een laag zelfbeeld. Ze denken, omdat ze dat ook vaak is voorgehouden, dat ze eigenlijk maar

voor weinig dingen geschikt zijn. Wij proberen ze hier bij ons een beetje bij te schaven, een stukje ondergrond en zelfvertrouwen mee te geven, zodat zij straks wat beter, wat steviger in de maatschappij komen te staan. Het is opvallend hoe snel ze gemotiveerd raken. Als ze hier komen en aan een klus worden gezet ontmoeten we aanvankelijk wel wat verzet. Eenmaal aan de gang en ziende, dat ze iets tot stand brengen, krijgen we ze bij wijze van spreken om vijf uur met moeite de deur uit'.

Aan de betreffende onderwijsinstellingen wordt als voorbereiding van de stage divers werk uitbesteed. Meestal in vorm van het verpoten van de jonge plantjes, die Gonnie heeft gekweekt.

Historisch

Marcel en Gonnie wonen in een streek van Nederland, waar de bijenteelt een al oude geschiedenis kent. Eeuwen geleden werd de imkerij hier geïntroduceerd, waarna ook de geestelijkheid toentertijd deze tot grote hoogte heeft weten te brengen. Het is dan ook niet voor niets, dat zij tijdens de opening van het bezoekerscentrum een lezing hielden over deze historie. Onderhand zijn zij ook zelf bezig een aardig stukje eigen geschiedenis te schrijven op wat eens landbouwgrond was. In ieder geval hebben zij dat kunnen behoeden voor de opdringende industriële vooruitgang.

Van woensdag tot vrijdag kunnen groepen op afspraak een bezoek brengen aan de Immenhof. Ook imkers zijn het eerste en derde weekend van de maand welkom. Men vindt dit bedrijf aan de Rijksweg 224 in Molenhoek/Heumen. Tel/Fax 024-3584543, E-mail: l.immenhof@planet.nl. Voor data van lezingen, zie ook Bijen 10(10): 290 (2001).

Gonnie en Marcel Hallmans (links) tijdens de opening van het bezoekerscentrum. Foto: M. Hallmans